

של הממשל הצבאי באר-שבע, מדוע?

רשינו, היפנה איתו המושל לרס"ר. זה הורה לו להגיש בקשה בכתב. נשלח לך תשובה בדואר, ענה. עברה כאז שנה, ותשובה לא נשלחה.

סעדון פנה לכל מכריה, אף הבע בירור מפלגתי — מאחר שגם הוא וגם פיניה אמיר הינם חברי מפא"י. אך המלחמה קפאה: המושל אסר עליו להיכנס לשטחים, וסעדון ניהל את עסקיו מבאר-שבע. הוא הציע להקים בית-מטבחיים ובית-חרושת לנקייה, בשותפות עם שייך עלי אביר גרינאט, שפעם נחשב לגדול השייכים בישראל. השיב המושל: "לא!" והיפנה אותו לחסן אברביעה, כגורם המהימן היחיד.

היה זה מצב שהזכיר את הסיפורים הקלאסיים של שיקאגו, כאשר היתה קבוצת גאנגסטרים משתלטת על ענף כלכלי או על רובע של העיר, ומחסלת כל מתחזה שניסה להבטיח לעצמו דריסת-רגל.

סעדון עצמו נמנע מלהדליף מלה על מלחמה זו. כי הוא לא נלחם נגד עצם קיומו של המימשל הצבאי, אלא רק במושל צבאי מסויים, שלא נתן לו חופש פעולה. עד היום הוא מצהיר שהמימשל הוא חיובי.

★ ★ ★

מדינת סעדון

נשק החזק בידי סעדון היו שלוש החמולות שאתן הוא סחה, ושהיו מסוכסכות עם השייכים של המושל. ואז העלה סעדון רעיון קלאסי: אם יש למושל שייכים — מדוע לא יהיה שייך גם לסעדון? אולם לסעדון לא היתה סמכות למנות שייך. הוא איגד את שלוש החמולות בי-אגודה שיתופית, ונציגיהן בחרו יושב-ראש, שנשא בתואר "שייך האגודה". היה זה תקדים מסוכן. אולם למושל לא היתה שום עילה להתנגד להקמת גוף חוקי. מיד דאג סעדון לרישום האגודה, פירסם

אביב, שהרי הוא מכיר את גדולי המפלגה והמדינה והוא יכול תמיד להתלונן בפניו. הם על כן לא נבהלו מהמושל.

באופק ביצבו הבחירות שלאחר פרשת לבון, והדבר נסך בטחון גוסף בסעדון המניסה. מטה הבחירות של יוסף אלמוגי ביקש ממנו לפעול בקרב הבדחים, והוא התלבש בשימחה על הובארה ועל עוד שתי חמולות בדלניות: אל-גלאיה ונצארה. חמולות אלה מפורזות בתוך ארבעה שבי-טים גדולים, שהחשוב בהם הוא שבט אביר רביעה. כדי להוכיח את תוצאות פעילותו, תפס יחי תיקבע להן קלפי מיוחדת. כך אביר רביעה לבדוק כמה מאנשי החמולות האלה הצביעו בעד מפא"י. טענו הובארה ובני-בריתם: אם נצביע בקלפי הכללית, יכניסו אנשי אברביעה פתקים קוממוניסטיים ויאשימו אותנו שאנחנו שלטנו אותם!

אולם אי-אפשר היה להעניק להם קלפי נפרדת. הסדר הפשרה שנמצא: אנשי סעדון יטיילו לקלפי פתקים שישיאו את האותיות בעברית, ובצורה זאת יבלטו בין יתר המצביעים, שיטיילו פתקים ערביים. התור צאות שימחו את סעדון. חמולות אחרות מכרו את קולותיהן בכסף — שלי לא יקיבלו מיל!

★ ★ ★

רק עם חסן!

חרי הבחירות נערכה סולחה שקי-טה בין המושל לבין סעדון. אשר זכה שוב לרשימת-נועה. הפעם צירף המושל של גם עצה מסחרית: "למה לך לעבוד עם הקטנים האלה? אתה יכול לעבוד עם חסן אברביעה, הוא סוחר טוב וגם בחור טוב. יספק לך כל הסחורות הדרושות לך." סעדון לא היה היחיד שזכה לעצה מעין זו מפי המושל. נציגי ישובים ערביים, שכאו לקנות עדרים לשיוביהם מתקציב ה-

עם המנהיג אליהו סעדון נואם בג'ורדן, ומנהיגים אחרים של מפא"י, מגלים סעדון את המנהיג העדתי הנאמן למפלגה.

מיהר קק"ל להודיע על ביטול החוזים, והיילו ראיבן אלומי, סגן מנהל מקרקעי ישראל, קבע כי החוזים בין סעדון למושי-בים אינם חוקיים, מאחר שאין המושבים רשאים להעביר זכות כלשהי על הקרקע ללא אישור המנהל.

בינתיים הגיעו לשטח עדיי שלוש החמור-לות של האגודה. ששה ימים הלכו מירור-שלים עד מבואות בן-שמון. כאשר התקרבו לשטחי המירעה, פגש אותם גבר בגיפ.

הסתלקו מיד מהשטח! פקד. סעדון שאל מדוע, והציג את החוזים שבידו. האיש פקד עליו לסלק מיד את העדרים — ולא יאסרו. התלונן סעדון לאחר מכן במשרתת רמלה: הוא נסע בגיפ עם מספר כחול, והציג את עצמו כעוזרו של סגן שר-החקלאות. סעדון הגדה נסע לקריה. שם צחקו עליו: שהרי מעולם לא היה למשה דיין סגן, הסתבר שהאיש היה חיים רחמן, מנהל תחנת אנד-בלוד. לא רק שרצה לסלק את עדריו ה-בדחים של סעדון, אלא שהוא שילם לי-מקורות עבור אספקת מים לעדריו אביר-רביעה. מדוע?

רחמן הוא גיסו של סוחר צאן ובקר השם עודד ינאי. ערביי באר-שבע קוראים לו אבירור, והוא שירת פעם כקצין בטחון בנגב. הוא גם שותפו של אברביעה.

★ ★ ★

כאן זה הצפון

בסוף השבוע היו מונחות במשרתת רמלה שתי תלונות של סעדון: נגד חיים רחמן, ונגד בעלי העדרים שרעו בי-שטחים הרשומים בחוזים שלו.

תוך כדי כך ניהל שיחות קדחתניות עם שייכים שבאו במיוחד מבאר-שבע. היו אלה השייכים שקינאו בשייך אברביעה, על יחס המושל אליו. עתה באו, בחלקם לעודד את סעדון במלחמתו בשייך המיו-חס, ובחלקם לשכור אצלו אדמה למירעה, לפי תנאיו — כי אדמה אחרת לא נותרה. סעדון עצמו היה במצב-רוח מלחמתי. הוא כבר לא היה מעוניין אפילו לגבות כסף מאברביעה. הוא רצה דבר אחד בלבד: שהמשרתת תגרש את עדריו מה-שטחים. "אני רוצה שיחזרו לבאר-שבע כשם שבאו. ישראו כל הבדחים מי הוא המושל, ומי הם אנשיו!"

והוא אף לא שכה להוסיף למלחמתו צידוק של לחסן-צוק: "גם אברביעה גובה כספים מבעלי העדרים, רק בשביל הזכות שהשיג להם מהמושל לבוא הגנה. הוא עצמו לא משלם מיל לקרן קיימת או ליישור-בים. המושל הצבאי יכול לעזור לאביר-רביעה אצלו, בנגב. הוא אינו יכול לחלק לו אדמות-מירעה כאן, בצפון!"

כי בצפון שולטים דוכסים אחרים. דוכי-טים שסעדון יכול לסמוך עליהם שיגנו עליו. כך, לפחות, הוא מקצה. לחאמד וחסן אברביעה עצמם, נדמה היה השבוע כי כל השלטון מצדו בסעדון. כל תלונותיהם לשרים נשארו ללא תשובה, וכאשר ביקרו ברמלה, נעצרו ושוחררו בי-ערבות עצמית. "אם סעדון הוא הממשלה — אבל כל עוד איננו, אנו דורשים שירסנו אותו. מצינונו — לא ניכנסו לו. ימותו ה-עדרים ולא נשלם!"

שיו לא דאג. מה שנתיים הם רגילים לעלות עם עדריהם לסביבות בן-שמון ופרוד-דר ירושלים. גם השנה עשו זאת. אלא שלפתע הופיע אליהו סעדון, הראה חוזים שהעידו כי רכש את זכויות-המירעה על שטחים אלה, וכי על הרועים לשלם לו חצי לירה לראש, לחודש.

הסביר סעדון, כשבני שלוש החמולות מאשרים את דבריו: "החמולות האלה פנו אלי לפני כמה חודשים וביקשו ממני למצוא להן שטחי מירעה. הם חששו ש-אברביעה יסרב לצרף את עדריהם לעדרי-

את החלקו!

אנשיו, בגלל הסיכסוך ביניהם. הוא היה נותן לעדריהם לגוזע ברעב ובצמא." הוא פנה למנהל מקרקעי ישראל, ועל פי מכתב המצוי בידו ענה מוסד זה כי האדמות שהוא מבקשן הוחכרו לישובים בית נחמיה ובית-עריף. הוא מיהר לשני המושבים. בשנה שעברה רעו עדריו אביר-רביעה על אדמות אלה, מבלי לשלם פרוטה. עתה הציע סעדון למושבים תשלום עבור הזכות לרעות. 150 ל"י למושב, לחודש. הוא אף התחייב להעמיד שומר, ולהבטיח שהעדרים לא ימלשו לשטחים המעובדים. עם שני חוזים אלה, פנה לקק"ל. חתם על חוזים נוספים, שהיקנו לו זכות מירעה על חורשות בן-שמון. וכך, כאשר הגיעו עדריו אברביעה, דרש מהם סעדון לשלם — או להסתלק. תוך השערוריה שפרצה,

בעתונות על הקמתה ועל הכרת שר-הפנים בשייך מוסטפה גיבר נצארה בראשה. הוא עשה צעד קיצוני עוד יותר. מאז ייסוד המימשל הצבאי, מקבלים כל שבטי הבדחים את הוואר שלהם באמצעותו. סעי-דון שכר תיבת-דואר בבאר-שבע, על שם האגודה החדשה, חילק בין אנשי שלוש החמולות כרוז כי הוואר יחולק כל יום ב' וה' עליידי שייך מוסטפה. על הכרוז רשם: "הודעה מס' 1. ובין ירדיו התפאר: 'ממשלה שלמה הקמתיה להם!' דבר שדחף אנשים לקרוא לה 'מדינת סעדון'."

★ ★ ★

סגן שר החקלאות

על רקע זה קרב שוב המועד למצוי-ע את מירעה לעדרים. אברביעה ואני

סוכנות היהודית, הופנו אף הם עליידי המושל לחסן אברביעה. סעדון הסכים. אולם כתום שבוע ראה שטעה. "סחורה כמו בבית מרקחת!" רסן. כלומר: אברביעה גבה מחיר כל גראם של סחורה. הוא לקח לעצמו את כל הריחה; לא נתן לסעדון את החלק שנראה לו כהוגן. מחיר של גמל בירדן, למשל, הינו 200 ל"י. בשוק באר-שבע: 600 ל"י. סעדון לא הבין מדוע עליו לשלם לאביר-רביעה את מחירי באר-שבע, אם הוא יכול לקנות את הגמלים מאנשי השבטים עצמם, בתוך השטח, לפני שיקפוץ המחיר. הוא הודיע על כך למושל. "חסן יקרן מדי. הוא לוקח את כל הריחה לעצמו. כדאי לי לעבוד עם האחרים." סעדון לא בא בסוף החודש לחוש את